

Előfizetési díj.

Vidéke postán vagy helyben házhoz hordva	
gész évre	16 frt.
félre	8
egyedévre	4
gy. hóra helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztői szállítás:

Főter 4-ik szám hóvá a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

AZ ÉRTÉKESBB CIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppel Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasensteine et Vogler (Wallischgasse 10.) Rnd. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Haasensteine et Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Budapest szervitátor 5. sz. Braun Ede hirdetményi ügynöksége, Józsefkor 10. sz. 1 emelet

Nyitási cikkek

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Wiesbaden, jul. 26-án.

z angolok keleti politikájára vonatkozó okirat: előnk megbeszélés tárgyát képezik az angol állóban.

lapok egymással vetekednek Derby lord nekállírtfui képességét elismerő dicséreteikkel való elhalmozásában. „conservativ „Standard“ a kékkönyvre vonatkozólag mondja: a „consequentia, mely belátás megfontolt álláspont, mely az ő sürgőnyeit szemlélve, szembeötlő ellentétben áll azon határozatlan, ingadozó s minden egyetértést mellőző magukartásával azon államoknak, kik fennhúzó önhittséggel maguk vélték privát megállapodásukat Európára sorsát vezethetni, de mégis is könnyelműek voltak meghunyászkodvayengességüket beismerni.“

ívetel nélkül pedig elismerik a lapok Derbyek bátorságát s okosságát, melyet ez a legkéresebb s legbonyodalmasabb kérdésekben tanusított s ebből következtetileg ki mondják, miszent az ország kormányának magatartásával eszben véve meg lehet elégedve.

„Times“ erre vonatkozó cikkét e sorokkájára: „A tanúság, mit az egészről meríthet az, hogy a három császár hatalomba oly óntén kívánja a keleti zavaroknak megszüntetését, mint ezt állítja, kénytelen lesz bármely szövetségük praetensióit arroganciájukat elvetni Anglia nem csak azt kívánja, miszerint a európai ügyekhez hozzászólhasson, de tekintben minden más hatalommal egyenlő lábon kar állani. Ha Berlinben és más hol Angolország tanácsát s ellenvetéseit eddig inkább méltányolták volna, akkor már régen lehetett volna a közös megállapodásra jutni s elkerülni a válságot volna a végességét. i. a háboru. Mi sem fontosabb, mit e indokból mindenki meríthet, mint azon meggyőződés, melynél fogva a keleti kérdés sikeres békés megoldása csak a hatalmak őszinte egyetértése mellett várható.“

okan azonban nem akarják elhinni, hogy a kele ügyekben — épen ezeknek természeténél gva — az összes hatalmak egyetértő megállapodásra juthatnának s magam is inkább atlakozom e nézethez, mint nem; az osztrá-magyar birodalom és az oroszok keleti politikájából egy közös keleti politikát alakítani lehetetlennek tartom, ideiglenes megállapítás létesíthető ugyan a két birodalom ellentét: érdekei mellett, de olyanok, melyek a keleti ügyek végleges megoldására czéloznak, határozottan nem.

azért az összes hatalmak közös megállapodásától várni a keleti zavarok végleges s békés rendezését, hiru remény volna.

Pancsova, 1876. július 27.

(A „Kelet“ eredeti levelezőjéről).

Nem indokolhatatlan állítás, hogy a Dunán túli szerb lázadás főoka az inneni szerb lázítás. Az az eszme, mely a szerb politikát ez örültségi rohamra kábitotta, a magyarországi omladina fixa ideája. Ennek kivált a kiegyezés óta s a jelen politikai constellatiók szerint nem lévén kilátása, hogy majd hyenaként kísérje a belső absolutismus oroszánát rablójártában az alkotmányosság ellen: üzelmeivel az ország határain tulra volt utalva. Hogy Magyarországtól elszakadhasanak, készíteniök kellett állapotot, helyet, hová szakadhasanak.

A magyarral épen nem rokonszenvező muszka n ép sympathiája segélyével létesített szerb birodalom volt mindóta ábrándozások ideája, a legkivánatosabb szomszéd, hogy a tőle elválasztó határkövet alkalom adtán valamivel felebb tolasssák. Itthon azért némileg meghunyászkodnak s báránybort öltve néztek farkasszemmel Szerbiával. Ott évek óta inspirálják az actio, illetőleg a lázadás politikáját, elsodorva mindent, mi ez áramlat ellen volt, legyen az törvény vagy fejedelem!

Izgatásaiakkal, amitásokkal, ígéreteikkel ezek feszítették a szerb politikai íját, míg róla elrepült a nyíl a hadizenet alakjában. És a nyíl már-már az ijász fejére készült visszatanni!

És az agitatorok részben be is váltották a magyar szerbek részéről tett ígéretüket. Amaz összeesküvészerű összeköttetés folytán, melylyel a mozgalom vezetői a szerb lakosság részét behálózván, az államellenes indulatra gerjesztették, honarulásra csábították, a semleges magyar állam polgárai nem csak moraliter, hanem pénzrel és harczosokkal támogatják a birodalmunk érdekeivel ellenkező szerb ügyet. S ha nem is annyi, mennyire a nagy harcz vi-selésére szükség volna, de országunk szűk anyagi viszonyaihoz képest bizonyára jelentékeny összeg ment át az omladina Molochja oltárára. S ha Szerbia sergeiben nincs is 20,000 magyar alattvaló, a mennyit Miletics ígért a háboru esetére, de mintegy 3000 polgártársunk ott van a küzdők sorában, s még most is minden éjnek titkos homályja csapatait földi ráczainak, kik a határőrök figyelmét kijátszva, a széles Dunán áteveznek a szerb földre, harczolni abban az ádáz tusában hiru üres álomért: Nagy Szerbia eszméjéért. Hiszen a jelszó: minden

szlávok felszabadítása, Magyarország apostoli keresztje alól nem kevésbé, mint a török földhold alól. Most a magyar szerbek mennek át, megalkotni Nagy Szerbiát, majd annak lakói jönnek át, hogy azt még nagyobbá tegyék. Ugy látszik azonban, hogy az illetők e terveikben nem vették eléggé számba Török- és Magyarországot. Amannak az egész művelt Európa sympathiájától kísért hadai már Kis Szerbia határait is nagyon megszorították és ennek vezérifiai is gondoskodnak, hogy az a mi rovesünkra ne gyarapodjék.

És míg birodalmunk egyfelől már majdnem tulságos türelemmel óvja a semlegességet Szerbiával szemben, annak daczára, hogy ennek lakói, mint Európa indiánjai, minden nemzetközijog arcuzsapásával birodalmunk képviselője ellen ismételve a legotrombább merényleteket követik el, lobogónkat sértik, hajóinkat lövögetik, uralkodónk általvalót — kivált a Dunán leuszó tutajok vezetőit — gyilkolják és fosztogatják, szóval a legdurvábban vétnek a semlegesség ellen, addig kormányunk másfelől a legnagyobb eréllyel jár el saját szerbeink megfékezésében.

Mileticsot a törvények védelmére alkotott immunitás nem védte meg a törvény ellen az állam létele — a suprema lex — elleni működésében. Az omladina nagy profétáját elcsukták és vele még számos apró szenteket: a n.-kikindai börtönört, a jarkovcezi jegyzőt, a homolozsi lelkészt stb. Ez óvintézkedéseket a hazai sajtó nagy hühöval, a közönség nagy izgatottsággal kísérte: már-már kitörőfélben látták a magyar szerbek lázadását s talán attól tartottak, hogy Zalán unokái visszavehetnének vizet és füvet, mit amaz 1000 előtt adott Árpádnak.

Ennyire nem voltunk, nem leszünk. S habár helyén volt, az illetékeseket az egyes mezzanatokról tudósítani, a közvéleményt felvilágosítani, a zaj mégis tulozva volt. Az általános kísértéltetés idejében találkoztak bizonylatlan jellemű egyének, kik (talán maguk sem idegenkedvén ama conspiratiótól) az alkalmat felhasználták, hogy a kormánytól maguk iránt bizalmat ébresszenek, vagy valami koncezhoz jussanak, vagy legalább is loyaltitási viszketegből, nem áttalották, jó indulatu férfiakat és kifogástalan szellemű intézeteket álnok gyanúsításokkal és rágalomokkal illetni. Ily esetek Pancsován is merültek fel.

Azonban az omladina részéről fenyegető veszélyt épen nem kell kiesinyelni, sőt a baj elfojtásán, minden feltűnés nélkül, de erőiesen kintartóan és következetesen kell működni. Amaz irány, egyrészt megvesztegeti, megmételyezi polgártársaink egyrésztének hazafias érületét és

alkalmatlanokká teszi őket államunk czéljai előmozdítására; másrészt pedig az ama kaján szellemmel saturáltakban kész szövetségesekre talál hazánk, nemzetünk élete ellen törő bármely erő.

Ezen a mi vidékünk általános politikai ragály ellen nem elég orvosság az egyeseken, a főczinkosokon foganatosított intézkedések. Azáltal, hogy a magvetőket internáljuk, a vetést még nem fojtottuk el csirájában. Itt gyökerez, alapos kura, valóságos phyloxera-irtás alkalmazandó, a szerb tövis szívós, járványosan terjedő, buja burján.

Az omladina ármányhálózata számai nagyon elágazottak, szövényesek. Beszövedtek azok a társadalom minden rétegeibe, magánosak ugy mint hivatalok, községi, megyei, állami, sőt katonai hatóságok körébe. Kivált számos közigazgatási hatóság valóságos fészke az omladinnak és közegei számtalanszor élnek vissza hivatalos hatalmukkal az agitatio érdekében. A szerb iskolák és egyéb közintézetek nagyrésztben határozottan hazaellenes szellem uralkodik, mely gyakran az egyházi szószékéről is félreérthetetlenül nyilatkozik.

A kormány az ügyek állása iránt hamisan vagy még sem kellően van tájékozva, mert kik ellenőrzésre, irányadásra volnának hivatal, azok részint magok az omladina hívei, részint annak embereivel különféle összeköttetések folytán oly viszonyban állanak, hogy azok üzelmeit elnézni indíttatnak.

A kormány tehát csak folytassa erőiesen nyomozását és vizsgálatait ez ügyben. Az inficiált és gyanus vidékeken megbízhatatlan embereit teljesen megbízhatókall kell felcserélni, különösen pedig a közigazgatási hatóságokat alaposan megrostálni; a hivatalos közegek működését lelkiismeretesen ellenőriztetni, a hivatalnokokat minden vétségért szoros felelősségre vonni s a legkisebb kihágást is a legnagyobb szigorral fenytetni.

Azonban a baj legbuzgóbb forrásához, legmélyebb gyökeréhez, életeréhez férne, az omladina hydráját szívén találán a kormány, ha eltörölne egy intézetet, mely az agitatio valóságos centruma, természetes főhadi-szállása.

Értem az erdélyi szász nemzeti universitást szakasztott mását, a karloviczi szerb nemzeti congressust.

Erről máskor.

r. l.

A háboru.

Újlag érkezett sürgönyök megerősítik azon hirt, hogy Mukhtar pasa a montenegrókat 24-én megverte. Mukhtar pasa a

kérdéseidet, hogy szükség volt kimondanom, az egész társaság előtt, hogy mit kellett tartanom s mit is tartottam valósággal a Nives kisasszony könnyelmű eljárásáról s tetteiről, akkor vettem észre, hogy minő nagy szolgálatot tetél nekem s egyszerre visszanyertem higgadtaságom, s meg voltam elégedve magammal. Ha Mari sajtáságos magaviselése meglepett s egy percig izgalomba hozta is szívemet, ezt senki másnak rajtam kívül tudnia nem szabad soha és ha neki magának volt némi gyanuja e részben, csak örülhetek, hogy alkalmat nyujtottál ebből kiábrándítani őt. Mari tartozik iltét Jakabnak szentelni, egyedül neki. Nives kisasszony minden gyermekeskedései mellett nemes lélek. Jakabnak megvan ám az életrevaló józan esze, mi leendő nevében hiányzik s mivel imádja, idővel őt megtanítja reá a nélkül, hogy észre is venné az oktatást. Jakab mindig kedvére fog tenni nevének, de abban fog igyekezni, hogy ez is ugy gondolkodjék, miként ő.

— Ez okosan van mondva, édes fiam, és most már csak segítsen meg továbbra is az isten!

Az élet, ilyenmü bonyodalmaival, melyeket sürgős körülmények kénytetnek néha, hogy rögtönözünk, nagyon hasonlít egy mulattató regényhez. Megvallom, hogy midőn előttem, oly hévvel védtem az okosság és becsület ügyét, nem reméltem ily fényes sikert. Nem gondoltam, hogy két ily szép és jó házasság lesz egyszerű, őszinte szavaim eredménye; de hol is maradt a mi szerelmes párnunk.

— Ott állunk ama padon, mely ide is látszik. Azt hiszem türelmetlenül várják a grófné elhatározását, Ninire nézve. Mit gondolsz, engedni fog?

— Ez már megnyert ügy, feleltem, és

Mostartól északkeleti irányban fekvő Zimje völgyön át Nevesinjénél álló montenegrói csapatokat oldalban megtámadta s őket véres harcz után Gackora visszavetette. A halottak számát mindkét részen 250-ra teszik. A montenegrói csapatok állása azt mutatja, hogy ők a törököket a Mostarból Nevesinjébe vezető ország-uton varták s így lepettek meg a Mostar felől oldalt fekvő Zimje völgyből Nevesinjébe vezető szűk ösvényen előretörő Mukhtar által.

Cettinjből jelentik, hogy Achmed pasa Podgoriczából megtámadni készül a Ceta-völgyben összpontosított montenegrói csapatokat.

Mint Mostarból jelentik, a törökök kezdetben nem voltak arra elkészülve, hogy a montenegróiak betörnek Hercegovinába. A portá még az utolsó pillanatban sem hitte, hogy Nikita hadat üzen; annyira hittek a szöszögök fejedelm ígéréteiben. Jun. végén azonban azt tanácsolták a portának, hogy 25 zászlóaljat veszen Hercegovinából Sejnica környékére, hogy meggátolja a szerb és montenegrói csapatok egyesülését. Muktar pasa szerencsére csak 12 zászlóaljat küldött Boszniaiba. Midőn Nikita átlépte a határt, már akkor is azt hitték a törökök, hogy egyesülni akar a szerbekkel.

A török haderő ezen elforgásolásának az lett következése, hogy a montenegrói fejedelem, ki jól tudta, hogy az albániai török csapatok nincsenek támadó fellépésre elkészülve, 2 hadoszlopot küldött Hercegovinába és pedig az egyiket Utovo és Klek, a másikat Gacko és Nevesinjé felé.

Az első montenegrói hadoszlop, mely körülbelül 3000 emberből állott, Peko vezetése alatt, minden nehézség nélkül elérte Utovot és Kleknél állást foglalt. Itt történt a vízethordó törökök megtámadása.

E harcz és azon esata után, melyet Selim pasának kellett a zalomi szorosban vívnia, Muktar pasa nem lehetett kétségben a montenegróiak czéljai iránt. Mostarban összpontosította tehát csapatait s várta a kedvező pillanatot, mig megtámadhatja a montenegrókat, mi mint a feuntebbi sürgönyök jelentik, a törökökre kedvező szerencsével meg is történt.

Mint Serajevoból jelentik, az ottani hivatalos lap néhány nap előtt azt jelenté, hogy Natalia fejedelemlő sajtókezü levelet irt a szultánnak, melyben az arra kéri, hogy bocsássa meg Milánnak és a szerb népnek tévedéseit.

sietek is elmondani nekik. Mielte most ismét közeledik felénk, hozva a sütsére elkészített tésztát. — Nem szokásom ugyan, szóltam hozzá, ölelgetni szakácsnőmat, de e mostani, oly igen kedvemre való, miképp nem tudok ellentállani.

Jakab és Mari, kilépni látván engem a konyhából, felém siettek, Ninie-vel együtt. Nős! szólt Nives kisasszony, a gyermekre mutatva, remélhetek? . . .

— Ő a kegyedé! — válaszoltam halkán, csak ne szóljanak neki semmit róla s abban igyekezzenek, hogy ne legyünk ujjabb görösróhamoknak kitéve amott, ha nem akar illő módon búcsut venni anyjától.

— Oh! ez nagyon egyszerű dolog, szólt Jakab, előbe véve Ninie-t.

Hallgasson ide kisasszony, mamája látván, hogy itt jól találja magát, beleegyezett, hogy itt hagyja kegyedet még egy időre, Bebel papánál, Suzettel együtt. Nemde? meg fogja ezt szépen köszönni neki, megöleli őt s kedvesen el fog bucsuzni tőle? Megteszi ugye?

— Meg, megteszem! kiáltott fel a gyermek tapsolva örömben, jó szófogadó leszek, minő boldogság! Aztán ebéd után elmegyünk a forráshoz Suzettel s Henrik dadával.

— Most már én leszek a dada, válaszolt Jakab nevetve s Suzette csinálni fog hajókat.

— Megbocsátott-e már nekem, szóltam meg Nives kisasszonyt s beleegyeztek-e, hogy nálam lakjék mennyegzője napjáig?

Mari ama bájos, odaengedő szeretettel ragadta meg kezemet, mely képes mindent helyrehozni s tiltakozásom daczára, hévvel nyomta reá ajkait.

(Folyt. köv.)

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

ERCEMONTI VÁRKASTÉLY.

Regény.

Irtá:

SAND GYÖRGY.

Utolsó rész.

XV.

(Folytatás.)

Ia ön beszél rólunk, mi is beszélni fogunk arról; azt mondom, vigyázzon magára! „harlított megrettenve sietett el és azon tíz per alatt, mig a házunkig értünk, látam int vidul fel gyorsan Nives asszony arca.

A nő, kinek egyedüli szenvedélye s éltető eleme, kapzsiság volt, valódi utálatot keltett bennem. De azért nem kevésbé voltam udvarias és figyelmes iránta. Elmondtam neki, hogy miket tt, megnyertem ellenében az igaz ügyet s töb kiönteni való épét nem éreztem magamban, eg voltam magammal elégedve. Megérkezve aza, a grófnét külön szobába vezettem, hol mány perczig pihenni ohajtott.

„hantebel asszony nem jött volt még haza. Mite erőiesen hozzá látott, hogy ebédet készitin számunkra. Ő nagy gazdasszony volt,

ismerte izlésemet s eselédeim imádásig szeretők. Örömmel láttam, hogy jól fogunk étkezni s hogy egyik megkívántatótól ál étel sem fog hiányzni, nem lévén ott nőm, hogy igen nagy hevessege által felizgassa szakácsnőnk idegeit.

S a mi még nagyobb mértékben gyönyörködtetett, az volt, látni Henriket Mielte mellett vidoran, jó kedvvel sürgölődni. Levetette kabátját s hóféhr kötéynyel látta el magát. Ez annyira ellenkezett izlésével s megszokott komoly magatartásával, hogy meg nem állhattam, csodálkozásomat fejezni ki felette.

— Ugyan mit akarsz kedves atyám, szólt. Itt most mind csupa regény és drámai hősnők környeznek bennünket, kik valamennyien nagy zavarba jönének, ha csak egy egyszerű rántotta elkészítésére szólítanók fel őket. Emilia, ki mindamellett szerintem, az egyedüli és valódi hősnője e napnak, mint a ki nem kívánja senkinek figyelmét magára vonni, szolgálatunkra szenteli magát, mintha nem is volna jó egyébre. Illo tehát, hogy könyitsek egy kicsit fáradságán, vagy legalább ügyetlen fogásaimmal mulattassam őt egy kevésé.

S midőn Mielte eltávozott, hogy megügyelje a sütemény készítését, így folytató Henrik:

— Nézd csak, minő tevékeny! Selyem ruháját, csipkés kendőjét számba sem veszi s még sem fogsz rajta egy pecsétet látni. Itt van ő most elemében, a háztartás, falusi élet s csádiasság; ez az ő éltetője.

— Ott kell hagyni őt, jó helytt van, válaszoltam ingerkedve. Egy mostani korbelt fiatal ember számára nem sok vonzó van abban; legkisebb külöiség sincs benne.

— De bocsánatot kérek, kedves atyám, én épen ugy találok, hogy van!

Nazif pasa, a bosniai új vali, 18-án érkezett meg Serajevóba s valamennyi ott székelt főcsofult meglátogatta. A kormányzó ez alkalommal igen határozottan nyilatkozott a háboru befejezése iránt. „Isten segítségével, így szolt a consulok egyikehez, a szerb-török háboru 14 nap alatt véget fog érni.“ A török hatóságok most keresztény felkelő csapatokat szerveznek a szerbek ellen. Travnikból 500 katolikus indult el 16-án a Drinához.

A hercegovinai és boszniai császári biztosok, kik a létesítendő reformok végrehajtására küldettek ki annak idejében; Mostart és Sarajewot elhagyták. Ali pasa, ki e biztosok egyike volt, ismét diplomatai alkalmaztatást kap. Mint mondják, az olasz udvarnál fog nagy-követ lenni.

A vali palotájában érkezettek tartattak 100 ezer livres beszerzése iránt, mely összegre Djelaldin és Mukhtar pasa hadtestének szüksége van. Ez érkezeten részt vett Antimus metropolita s több keresztény. A serajewoi kereskedők jelentékeny összeget irtak alá. Antimus megígérte, hogy papjait elküldi a vilajetbe, hogy az orthodox lakosságot hadicélokra adakozásra bírják.

A szerbek veszteségeiről írják a „Kelet-Népé“-nek:

A szerbek eddigelő következő veszteséget szenvedtek emberekben: a) a Timoknál legkisebb számítás szerint 6800, b) a Driná-nál 12.150, c) a Moravánál öt csatában 5620, d) az Ibránál 4800, e) betegségek folytán (vérhas, typhus és tüdőgyulladásban) 2850 embert. Összesen 26.600 embert.

Ezen nagy számból csak 8200 ember fekszik kórházakban, az is rosszul ápolva és csaknem orvosi segély nélkül.

A szerb hadsereg a négy új hégagos hadosztályt is oda számítva 132.000 emberből állott, melyből ha a főttebbi 26.000 embert levonjuk, marad 105.000.

Azonban ezen létszámból 12.000 embert a nem-harczoló közű kell sorolnunk. Jelenleg tehát 93.400 harczó katonája van Szerbiának. Ámde e harcások között a negyedik sorozásból kikerült s az önkénytes katonaság alig számíttanak. Azonkívül a 16.400 oláh is rendkívül rossz harczos s mindig megfűt. Mindezt számbavéve, Szerbia valósággal csak 67.200 emberrel rendelkezik a csatákban.

Abdul Kerim pasának ellenben öt hadtestben 120.000 embere van, és mind jobb katoná, mint a szerb hadsereg.

Boszniaából jelentik, hogy a Serajewo és kerületében lakó orthodoxok ezeltűt 12 nappal pénzt kölcsönöztek Nazif pasának azon célból, hogy ez 4000 basi-bozokot küldjön Bjelinába. Fra Martics, egy előkelő bosnyák, egyesektől 120, a községetől 4 rendbeli kérelmet kapott, hogy a szerbeknek Boszniaáa vonulása esetére a porta őket (a kérelmezőket) fogyvereze fel, hogy a szakadárak ellen harczolhassanak. A bosnyákok a szerbeket tárt

Romániai magyarok levelezése.

VIII.

Néhai Dr. Oroszhegyi Józának 1862 jun. 28-án Galaczon kelt levele egy bukaresti barátjához.

Kedves barátom!

Végre megkukkantál, de mind azokról nem írtesztesz, mik iránt kérdőzködtem. Sándor barátunk kedély állapotából megfelfedheted magadnak, miért késlekedtem én is. Most azonban határozott szándékom Stambulba indulni, továbbbi szerencsém keresése végett; mert ámbár Davila itt voltakor ismét állomást ígért, nem győzőm bevárni a kegyes határozatot. Az illető irodalmi bajt illető szemrehányást csakugyan megtette; én azonban, mint tudod, a valóságra hivatkoztam; mire engszeltőlódottnek mutatkozott. Eddig ugy látom sikertelenül. Ennélfogva csak örömemre szolgál, hogy kedves nőmmel Kraicidél correspondenzben vagy; remélem, hogy így több bizalma éled s dolgom fordultával könnyebben kikapathatjuk. Ajánlom is atyai pártfogásodba: mikor jönne kell, az időt kijelölöm. A kedves Néné csak hamisan gyanusít.

Igaz, hogy valami bájos hárfák közt szívesen mulatnék, de sem neki, sem másnak nem kívánom ama hatalmas unatkozó életet, melyet én viselek, azaz hogy ő visel engemet. Még is vannak, kiknek kívánám. Édes barátom! fenyegetésem nem rettent; kinek beárulnál, ő maga jobban örülne, ha kellemesebben telésnek napjaim. De bezzeg voltak itt előbb hárfatársaságok, kiknek alkalmasint B. is levét itta, nem tudván gazdálkodni. Az ő dolga biz úgy történt, hogy minden segélyből kifogyván, három óta meg teljesen kitagadtatván, tervét, melyen különben régóta merengett, elég görgeiesen végrehajtotta. Előbb elűldözték V-t mellőle, hogy tanácsadója ne legyen. Azután a C — consulul — felszólította, hogy folyamodjék kegyelemért. Mint mondá, ő ezt nem tette; hanem a C. folyamodott érte; mire válasz jött, hogy fogolyképen átvethető és Bécsbe szállítandó.

Erre szinte örömmel föltétlenül feladta magát s f. hó 17-én temérdek ellenzés, kérés,

karok helyett yatagánokkal kezűkben s fogaik közt karddal várták. A szerbek által Bosznia-ban remélt 9000 törökből csak 14.000 lett ugyan, de ezen szám tökéletesen elég volt arra, hogy Alimpics seregét megfelelessz s tönk-kretegje. Alimpics a legrövidebb idő alatt, talán néhány óra mulva, hátrálva visszavonul a Drinán át.

Belgrádból írják, hogy ott egyelőre a pénz is teljesen elfogyott. — Nem lehet többé az ellenség marháját és kenyerét fogyasztani. — Késpénzben kellene venni a lisztet, s nincs mivel. Az Ybar-sereg ugy éhezik, mint egy házaló tót, s Zach haszaltalan küld sürgőnyt sürgőny után a kormányhoz. Naponként 25.000 arany szükséges s a pénztárak konganak az ürességtől.

A kormány közel áll a kétségbeeséshez, s várva-várja a helyzet javítását a diplomata tintatartó-ütegeitől. Valjon fog-e segíteni Oroszország? Karzoff nem sokára képes lesz választ adni e kérdésre.

Novi-Bazar parancsnokságát Dervis pasá veszi át.

Egy önkénytes, ki egy szerb önkénteslegióban szolgál, a Timok-hadsereg állapotáról igen érdekes részleteket beszél el. Az említett legióban osztrákok, magyarok, poroszok, bolgárok és bosnyákok vannak. Parancsnoka a legionakegy orosz őrnagy. A szlávok gyűlölettel viseltetnek a más nemzetbeliek iránt s ezt nem is titkolják. Az önkénytesek rendkívül kezdetlegesen vannak felszerelve. Sem háti bőröndjük, sem hüvely-tartójuk nincs. A patronokat zsebekben dőjükben hordják. A törökök hátultöltőkkel levén felszerelve, nagy előnyben vannak az önkénytesek s részben a szerb rendes katonák fölött is, kik régi fegyverekkel vannak ellátva. A parancsnokok minden alkalommal azzal fenyegetőznek, hogy megitzedeltetik.

A csatatéren összeszedett sebesültek legnagyobb részének kezei és lábai le voltak vágva. Ronda ökrszekerekén viszik el a sebesülteket. A csatától némi távolságra elhelyezik a szerencsétleneket szalmákra. Lisztet szákokra, lópköröczkora s megtörténik, hogy másfél napig kell várniok, míg eledelt kapnak, vagy seb-kötellekkel ellátatnak. Orvosnak híre sincs. A zaicsári serfözde tulajdonosa szánalomból a szerencsétlenek iránt kinyitatta jég-vermét. Ez sokakat megmentett a haláltól. A sebesültek legnagyobb része ápolás hiányában hal el. A sebek, kötelék hiányában, megüszkösödnek.

A zaicsári ugnyezett kórházban, melyről az önkénytes beszél, csak másodnapra jelent meg egy orvos. Az orvosmások Csupriából kellett hozatni. A sebesültek csak a harmadik napon kaptak élelmet, ekkor is paprikás ürit és kemény kétszersültet. Borról, erősítő szerekről szó sincs. Váson, tépés, sebészi eszközök csak nagy későn érkeztek.

sőt fenyegetések daczára a kísértő biztossal Albrecht gőzösre szállt. Honnét mint tudjuk Orsován szállt ki. Onnét meg telegráf parancsra vasuton Bécsbe kísértetett. Itteni adósságai törlesztésére a C. barátja, Volf az európai Commissio pénztárnoka coramisált váltóra adott 100 aranyot. Azonban csepp a tengerben.

Most naponként jönnek tudomásra számos adósságai. V. barátunk az ő indulásakor biztatást kapott, hogy ezentul nem fog üldöztetni. Azonban ugyanazon nap az oláhpoliczia távozásra intette; minélfogva ma is van ő menekvőben.

Mi rólam hallomásozat illeti: én nem tűztem ki a konzullal, mert hatósággal ellenkezni, nem szokásom. Azonban igen is, van nekem panaszom ő ellene; mit elégtételbeli reménytelenségben még maig be nem adtam. Hát én többször járván utvelelem sürgetését kérti mind sikertelenül; végre a C. urral személyesen beszélni kívántam. Ő azonban audenciára nem méltatott, hanem küldi Dragománját — tolmács — ki engem külön szobába vezet; nyomomban két káplár állálja az ajtót: Wissen Sie, dasz Sie gar nicht als guter Oesterreicher angeschlossen sind? Jót nevettem: „Meine Vergangenheit bürgt dafür. . .

„Es ha az ur multamat ősméri, kár is kérdezni, mert osztrák érzületemmel sohasem dicsekedtem. Én magyar kir. alattvaló vagyok.“ Igen, de őn mindenütt szidalmazza a kormányt; „Hol az a gaz rágalmazó, ki azt állítja? Hát miért társalog mindig B-vel

*) Nagy szó volt ez akkor és sok lelki erő kívántatott ahoz, hogy valaki magát m. kir. alattvalónak merje nevezni. Nem mulasztatam el megjegyezni, hogy azon időkben az osztrák konzulok, a strázamesterségről sztarosztaságra avanszerözött bakák, leginkább a magyarok üldözése által igyekeztek maguknak érdemet szerezni Bécsben. Az osztrák konzulok és sztarosztok gorombasága általánosan hírhedt volt, még az olasz, porosz konzulok atyailag bántak alattvalóikkal. Ki kell ezek közül vennem b. Eder Károly bukaresti osztr. konzult és dipl. Agent, a ki szemeivel látta, miként vonulnak a magyar fiúk Olaszthonba a mr. legiohoz, tudta azt is, hogy miuton kapnak utlevelet, mert volt elég kénje, de szemet hunyt és nem csinált scandalumot.

Kézli.

Egész házak vannak börtönökké átalakítva. Az oláh századok közül több van elzárva. Megtörtént, hogy a századok egymásután elvetették a fegyvert, a nélkül, hogy egy lövést is tettek volna. Mikor már nem tudták őket elzárni, mert a rendelkezésre álló helyiségekbe több ember nem fért, kivették őket a szabadba, s minden tizediket agyonlőtték.

Szerbországból.

Belgrád, jul. 23. A hadügyminiszter ujabban egy tüzérezredet alakított három ütegből. A háboru kitérése óta ez már a második tüzérezred, melyet alakítottak. A szerb tüzéség ezáltal hat üteggel gyarapodik. Itt a legnagyobb súlyt helyezik a tüzéségre, mert e fegyver tekintetében a szerbek nemcsak egyranguk a törökökkel, hanem felül is mulják őket. Hol a szerb tüzéség mindenütt derekasan részt vehetett a csatákban, a szerbek mindenütt előnyöket vívtak ki. Ez okon mindenütt ágyutűzéssel akarják a csatákat vívni. Az új ütegek alakításával karöltve történnek a löbészárások. Naponta 40 - 50 lovat vezetnek elő az illető bizottságnak. A szerb kormány mindent készpénzzel fizet.

Helyben felszerelik a várat, mely rendszabály nagyon is indokolva van, a mióta a szerb főssereg védelmi háborura tért át. A vár vízfélre való oldalán óriási vármozsarak hevernek a falakon. Ugyanezen ágyuk azok, melyeket a porta a krími háboru után Angliától vett és Belgrádba hozatott. Köztudomásu, hogy a szultán 1867-ben Belgrád összes váráguyit Mihály hercegnek adta ajándékba. Most ez éroztorok tán a törökök ellen fognak fordíttatni.

Ha egyébiránt azt hinné valaki, hogy a törökök gyorsan be fognak vonulni Szerbia belsejébe, akkor csalatkoznék. A török hadtestek csak Zajésár és Alexinácson át nyomulhatnak be. E két fűton azonban a legnagyobb akadályokra bukkannak. Deligrádot és Zajésárt szabályszerű ostrom nélkül nem lehet bevenni.

Mint már jelentette volt, Kirejeff orosz ezredes, ki a bolgár önkényteseket vezénylő, jul. 18-án elesett Zajésárnál. Megboldogult — egy magas fejedelmi egyéniségnek volt természetes fia. Innen volt az a hír, hogy egy orosz nagyherceg van a szerb főhadiszálláson. Kirejeff, magas fejedelmi tartásu egyéniség volt, s nagyon hasonlított atyjához és különösen vitézsége által tűnt ki. Az elesettnek nagy pompával rendeznek requiemet. Kirejeff övégeit hagyott hátra, kiről azt mondják, a legszebbaszony Oroszországban.

Komaroff ismert orosz tábornok megérkezett ide, kisebb tisztí állást akar elfoglalni. Más előkelő orosz vendégek is érkeztek ide: Tichacsoff v. belső titkos tanácsos neje, Suvorim az „Uj idők“ című orosz lap szerkesztője stb. Tichacsoff asszony az orosz nők által fentartott kórházi segélyszolgálatot szervezi. E napokban több előkelő orosz hölgyt várnak ide a moskvai és szt.-pétervári társaságból.

és V-el? (Berzenczey és Vidacs József). „Önökkel nem társaloghatom. hanem földieim, ősmérsim, barátimmal.“ Ugy, ha önök utlevélre van szüksége, miért nem szerez azok utján, ők már sok magyarnak adtak. „Ha az lett volna eszemben, most nem beszélnek önnel. Én ismerem kötelességemet s önököt is figyelmeztetem magukára; oltalmatigénylek, nem üldöztet.“ Tudja ön, el is foghatatnók. De nem tesszük. „Itt vagyok. De szeretném tudni miért? S ha önök alkotmányos eletről beszélnek, remélem, mások is beszélnek ügyembe.“ Mi nem bántjuk, de Stambulban bizonyos lehet róla. „En utlevelet kérek, többit hagyják reám.“ A konzul önnek csak certíficátot adhat odamentetle s az Internunciaturán tőstént jelentse magát. „Ide vele!“ Ezzel az illető cézudult hathuszasáért kezembe kaptam. Most már az oláh politia velem is sugdosdik. Mit gondolsz, melyik jobb: tór vagy verem? Ezek az urak ma nagyon hatalmasak. . .

Mi ama modus vivendit illeti, sokat gondolkodtam én arról. Nem is irtóznám semmi tisztességes foglalkozástól. De a hogy ma állunk, nem akarhatom csupán szíveségeteket kizsákmányolni. Itt hát halogassunk. Károdat meg a hazának is elhunaszoltam. De lám, azzal segítve nincs. Hát Hunnia diszlik-e még? Lázárékról, Pollákról, Lukácsról mit sem irtál. Ha még irni fogsz, ide Hotel Müllerhez ezimezd, elküldik utánam.

Tisztelettelmet kedves nődnek. Üdvözlöm Sándort. Bucsuizólág üel barátod Józsa.

U. i. Valami pénzt küldtél Müller által Bálint névre. Leveled olvastam, nem írod kitől és mi célra. Müllertől itteni Klán által a Hotel Müllerben levő, esetleg keresztnevével Bálint nevű kellnerhez jutott; ki nem igazi ámbár hajlandó a törv. tulajdonosnak átszolgáltatni: ez itt nem találtatik. Siess tehát épen azon uton reclamalni, mert a 30 frtos Bálint maholnap kiáll a szolgáltatból és valaki károcsodik. (Az a valaki egy Garibáldianus volt s pénztét megkapta. Nehéz volt akkor ilyen ügyekben nyíltan irogatni. Közlő.)

(Folyt. köv.)

A délkeleti hadsereg egy része a Timokhoz rendeltetett. A török minden hadi mozulatából azt lehet következtetni, hogy a Abdul Kerim pasa a zaicsári országoton akarja a bevonulást forciozni. Állítják, hogy most Csernajeffer személyesen fogja a parancsnokságot vinni Zajésárnál. Ámbár Belgrád lakossága belátja azt, hogy a szerbek ügye nem áll valami fényesen, de másrésztől távol van attól, hogy kétségbeessék. A hadsereg idáig sebesültekben és halottakban mintegy 8000 embert vesztett, ez által azonban a haderők nem gyengültek. A háboru kezdete óta a szerb hadak 30.000 fővel gyarapodtak az önkéntesektől eltekintve, kiknek száma szintén meglehetősen jelentékeny. A hadsereg tehát nem csak épen meg van, hanem erősebb is és jobban van szervezve, mint három hét előtt volt. Az exponált csapatok mindenütt erős védállásnak vannak. A hadsereg és a nemzet bátorsága még nincs megtörve. S még egyáltalában nem adják fel a reményt, hogy a háborunak szerencsés kimenetele lesz.

Mint ide jelentették, Pirogoiff tanár, Oroszország legnagyobb sebészé veendi át az összes szerb egészségügyi vezényletet. Egyelőre csak orosz orvosokat küld ide. Olaszországból, Ausztriából, Németországból, Angliából és Észak-amerikából is érkeztek ide orvosok, kik nagyobb részt ingyen viszik a szolgáltatot, a mit a szerbek köszönettel fogadnak.

Legujabb.

Konstantinápoly, jul. 27. (A „N. H.“ távirata). Murád szultán vére gennyedés által megmérgeztetett. Hamid szultánna proklamáltatott. — Konstantinápolyban a nyugalom legkevésbé sem zavartatott meg. Hamid személyesen megy a csatákra.

Bécs, jul. 27. (A „N. H.“ távirata.) Pénzemberek körében azon hír terjedt el, hogy Anglia a portának egy millió font sterlinget adott. Déloroszországban 50.000 főből álló önkénytes legiók alakíttatnak Szerbia és Montenegró részére.

Mostar, jul. 26. Mukhtar pasa tegnap a Nevesinje-nél megvert montenegróiakat Studenizzaig üldözte. A török csapatok láttára Nikita emberei Banjani felé húzódtak vissza, s sok szarvasmarhát észfélelmiszert hagytak vissza.

Prága, jul. 27. Egy holnapra összehívott cseh népgyűlés, melynek célját a sebesült szerbek támogatása feletti tanácskozás képezte volna, hatóságilag betiltatott.

Paracsin, jul. 26. Milán fejedelem holnap reggel 7 órakor a hadsereg megtekintése végett Deligrádba utazik.

Cettinje, jul. 27. (Szláv forrás.) Podgorizzából hétfőn 10.000 nizam s 15.000 basi-bozuk három hadoszlopban megtámadta Doljanyn, Medunon és Fungine-n át a montenegróiakat és kuccakakat. Ezek kellően előkészülve a legjobb posztókba várakoztak. A csata egész nap, éjjelig tartott, a törökök roppant veszteséggel az egész vonalon megverettek, s Podgorizzaig üldöztettek. A montenegróiak s kuccak aránylag csekély veszteséget szenvedtek.

Konstantinápoly, jul. 26. A szultán egészségi állapota mind rosszabbá lesz, és a trónváltozás valószínűleg nincs messze. A harctéri hírek a törökökre nézve kedvezők. A minden oldalról egybegyűlő erősítések lehetővé teszik a szerbek Ak-Palankától való visszavonulása s a Timok melletti utolsó vereségük után az erélyes offensívát, a mire 18-án kiadta a kormány a rendeletet. A legközelebbi 14 nap tehát dönteni fog.

Viddin, jul. 27. Ide érkezett hiteles jelentések szerint Osman jobbszárnya tegnap színellett támadást intézett Zajésár ellen és tény, hogy ma az egész vonalon nagy erélylyel megkezdődött a harc. Kerim pasa musir (főparancsnok) még Nisben van, és alig jön Widdinbe vagy Izvorba.

Metkovich, jul. 26. A montenegróiakra nézve pusztító nevesinjei csata után Mukhtar pasa az ellenséget üldözve tegnap előnyomult, s a Trusina hegyesen elérte a Pekó csapata által megerősített montenegróiakat, kik nem bocsátóztak harcra, hanem Banjani fele vonultak vissza.

Bécs, jul. 27. A „Pol. Corr.“ jelenti Ragusából: A montenegróiak azon kudarcok folytán, melyeket f. hó 23-án Nevesinje és Zalom között szenvedtek, visszavonultak eleinte Gackoig, majd pedig Koritovg (azaz három mérfőldre a montenegrói határhoz), hol Nikita fejedelem tegnap tartózkodott.

Időközben a montenegróiak összpontosultak Krstaenál (a Duga-szoros északi kijárásánál), hol új összeütközések várhatók.

Ugyanesak a „P. C.“ részleteket jelent azon ütközetről, mely f. hó 24-én az albán-montenegrói határon 15.000 (nem 1500) török ellen víratott és ezen

végződött: a török sereg Podorizzáig üldöztetett. Az idézett forrás özszatesi: Miután tegnapelőtt fris törőcsapatokat szállítottak partra Antivanban, igen valószínű, hogy a törökök legközelebbi napokban megújítják a támadást, melynek ezúja meghiusítani a montenegróiak invasióját.

Turn-Szeverin, jul. 27. (Szerb forrás.) Hír szerint Csernajeffer 3 n óta gyilkos csatát folytat Abdul Kerim és (man pasákkal s a törökök minden eddig erőfeszítései eredménytelenek maradtak.

Belgrád, jul. 27. (Szb forrásból.) A szerb hadizárlás tegnap áttért Alexinácza. Milán fejedelem ma iggel a tartaléksereg élén Paracsinból Alexinza ment és alkalmasint maga veszi át a vezélyet.

Belgrád, jul. 27. (Szb forrásból.) Zach tábornok erős lábbajban szenvedén kénytelen volt a maga felmentését érti; ennek következtében felmentették a parancsnokságtól. Csolak Antics lett az Ibar seregővezére.

Belgrád, jul. 27. Egy it keringő hír szerint Lesjanint hadübrvényszék elé állítják.

Belgrád, jul. 27. (Sze forrásból.) Hivatalosan jelentik, hogy a tökök Vrazogorniczánál (Veliki Izvortól észak) megkísérelték behatolni Szerbiába, de tő órai heves harc után, sok embert és hadzert vesztye, kénytelenek voltak megfútni. A erb katonák nagy hősiességgel harcolnak. A özelebbi részeketek még ismeretlenek.

Belgrád, jul. 27. Oroszországból ma egy egész egészségügyi osztály, 10 „árgalmas szű“, tíz orvos és tíz orvossegő érkezett ide. — Kumarov orosz ezredes jelekény kézpénzát itt tette le és halála esete az itteni népgyűlésnek hagyományozta.

Belgrád, jul. 27. (Szerbforrásból.) A skupcsina behívására vonatkozó íreket hivatalos helyen erélyesen megczafolják. Nem tervezte ezt sem a kormány sem a fejedelem, nem is szükséges az, mert most a skupcsina által hozott határozatok foganatsittatnak. A hadügyminister a fejedelem neven elismaró levelet intézett Alimpics tábornokhoz ennek bátor magatartásáért.

Belgrád, jul. 26. (Hivatos.) Tegnap délelben a török sereg egy része megkísértette a Timokot Vrazogorniczánál átélti, de gyalogságnak meggátolta a folyóhoz való közeledését; veszteségeink jelentéktelenek, a törökök sokkal nagyobbak, mert tűzünk a tnaód hadoszlopokra volt irányozva, míg a tökök sikertelenül lövdölöztek ütegeinket.

F. hó 24-én Csolak-AnticsDudapoljanánál teljesen megverte Dervis pas; a mieink nagy zsákmányt ejtettek. Az Ibar-sereg lelkes örömrivalgással fogadta Csolak Anticsnak a megfegyedett Zach helyére való kinevezését.

Magyar lapok szerelője.

Az „Ellenőr“ szinte biztosnak veszi, hogy a menekülők egész rajai lyik el hazánkat, különösen a határterületeke. A menekülők mindenesetre kell osztályba sznek sorozhatók. Lesznek köztük olyanok, ik a háboruban szerepet nem játszottak; lesznek olyanok, kik a háboru intézői voltak. Alkalmaznunk kell a menekülőket, de így, hogy ez kárunkra ne váljék. Nem kell fednünk, hogy azok az emberek fondorkodók, kik kívülről is izgattak, de ben még inkább izgathatnak — alkalmas helyen, azért inteln kell őket jó magyar vidékekre. S alkalmaznunk kell a vendégszeretetet, az öregeket, szzonyokat és gyermekeket segélylyel kell ispolnunk; de úgy, hogy az államnak terhére ne legyen. A társadalmi magánsegély buzogji minél gondozóbban, annál nagyobb érdem lesz e nagylelkű nemzetnek; az a menedjög érvényesüljön minél nemesebben, annál osztatlanabb elismerést arat a magyar államk.

A „Hon“ tény gyanánt cotatálja, hogy az összes észak-törökországi szvok egyesült fegyverei egy havi hadjárat után emcsak semmi előnyt ki nem vihattak a törökökn, de majd minden ponton megverve visszavonulni kénytelenek. Ez a harctér képe a. Hogy mit tesz a holnap s a jövő, azt biztissággal senki meg nem mondhatja; de bizonyos az, hogy orosz külsegély nélkül a szlávok gőgk a rövidbet buzni. Oroszországnak mégévig semleges magatartása és tényleges kénem avatkozásához, ez idő szerint, a jelekbe itélve, még kétség fér, habár eziránt nincs kárva minden remény.

A „Kelet-Népe“ alig képlheti, hogy a mi vasutaink előkészület nélkül a súlyos feladatnak megfelellessenek. Nem brűlt még kenyértörésre a dolog, de ha az ányadó körök komolyan foglalkoznak azon gondolattal, hogy a monarchia minden eventualitás szemben erősen álljon, akkor követelheti figyelmezteti, hogy a vasutak használhatását kiváló gondot fordítsanak. Ő mindig határozottan a békepolitika mellett volt minden aressiv törekvést ellenzett. E békepolitika azonban nem zárja ki az ovatosságot s előrelátt. Természetesen még sokkal szükségesebb lna ez akkor

ha döntő körökben csakugyan érvényre emelkednek a kalandos politika, mely új tartományok terjesztését tűzte ki magának célul.

Ausztria és Magyarország pénzügyi és adórendszere. *)

(Négy czikk.)

III.

(S. A.) „Nem ma képezi először — így kezdi László Béla fenczimzett művének az osztrák és magyar vámról vonatkozó VI. czikkét — az amikérek Eris almáját Ausztria és Magyarország közt. Magyarország, Ausztria és Csehország rendi már a XVII. század közepe felé egyeztetni léptek, arra köteleztek magukat, hogy harmadszoros (a határvámok) tekintetében a viszonyosság szerint fognak elbánni egymá termékével. De az osztrák rendek csakhamar fölemelték a magyar borok, gabona és marha kivétel vámját a nélkül, hogy Magyarország, ezért represszáliakkal elhatározta volna, miután a magyar karok és rendek visszatérő javaslatát fejedelem nem hagyta helyben.“

„Dez intézkedések csak előhírnökei voltak annak a vámpolitikának, mely csakhamar III. Károly király alatt kezdetét vette. E vámpolitika — mely egy évszázadnál tovább szivós kietkezetességgel érvényesített — nagy befolyással volt Ausztria és Magyarország közgazdaságára.“

Itt zérő e politika, a vámrendszer történetének előadására tér át s a történet világánál meczafolhatatlanul kimutatja, hogy a bécsi központi kormány törekvése III. Károlytól kezdve az volt, hogy Ausztria iparát, kereskedelmét s egész közgazdaságát Magyarországra, a magyar közgazdaság rovására fejlessze, ápolja s a külfölddel szemben megvédi, még a mi érdekek kárával is.

S e zérőla szolgált mindjárt kezdetben az u. n. tilalmi vám, mindfogva „a mely Magyarország nyerstémnyére az osztrák örökös tartományoknak nem volt szüksége, vagy a melyre nére Ausztriában concurrentiától féltek: anna a terméknek a bevitelle Magyarországól Ausztriába a tulajdos nagy vámok által meghehiztetett. Az 1715-iki országgyűlés már fszóltat e miatt a király előtt; de sérelmei nemcsak hogy nem nyertek orvoslást, de sőt több még inkább Magyarország sérelmeire jt alkalmazásba e rendszer.“

Mer tudunk kell, hogy hazánk és az örökös tartományok között akkor s még később is — 1850. okt. 1-ig — vámkorlát állott ugyan; de ez a bécsi kormányférfiak kezében aa szolgált, hogy — mint említők — Ausztr. ipara s kereskedelme, ha mindjárt Magyarország kárával is, protegáltassék.

E rendszer következetesen s öntudatosan folytatott; egészen a legujabb időkig, a mint ezt szerzőz időnkint fenállott vámtarifákból és a külföldel kötött vám- és kereskedelmi szerződéseiből meczafolhatatlan adatekkel és számokkal illusztrálja.

„A Magyarország és Ausztria közötti vámsorompóna az 50-es évek elején történt ledöntése új kizakot kezd ugyan az osztrák és magyar vá történetében, anélkül azonban, hogy egyszer s mindenkorra is képezne az addig velünk szemben követett vámpolitikának, a mint ezt az 50-es évek vám-törvényhozása bizonyítja.

„Midazonáltal a közbenső vámsorompók megszűntése — ugy mond szerző — Magyarországra izve is előnyösebb volt, mint az addig fennállt rendszer. Mert természetes, hogy annak a terev tilalmi vámpolitikáknak következtében — mely 1850-ig a közbenső vámsorompók fenállása mellett követetett — hasonló represszáliakkal ált a külföld is így a magyarországi természetényeket egy szádon át lehetett volt a külföldön értékesíteni, hanem azokat az árait (a gabona, gyapjú, dohány, mara bőrét stb.) az osztrák gyárosok és iparosok szabták meg. E mellett a közbenső (Ausztria s Magyarország közötti) vámok ugy voltak meállapítva — mint ezt a szerző által egész terjedelmében közölt vámtarifák tanúsítják — egy a még fejletlen, rossz közlekedési viszonyokkal küzdő, hitel fölött nem rendelkező magyarországi ipar fölött is előnyben részesült: osztrák; sok árura nézve magasabb volt a vá, ha Magyarországból Ausztriába vitetett, miha onnan hozott be hozzánk.

A külföldről való behozatalra rovvott szerződött más vámok által pedig hazánk lakossága meglevén fosztva attól a jogától, hogy azokat az árukat, melyeket szükségel, ott szerezzze be, a hol azokat legolcsóbban kapja: kénytelenek voltunk drágábbban vásárolni meg az egyedi rendelkezésünkre állott s rosszabb osztrák gúrtmányt.“

„Ez volt a politika a közbenső vámsorompók idején.“

„Hoyily körülmények között a közbenső vámsorompók megszűntetése előnyös volt Magyarországra: z kétségtelen s természetes.“

„Deaz előny csak abban nyilvánult, hogy az osztrák piac megszerzetett nyers terményeinek számára; iparunk számára azonban

nem, mert versenyképes iparunk nem volt s a multban követett vámpolitika után nem is lehetett. A második előny bekövetkezése, hogy t. i. azokat az árukat, melyekre szükségünk volt, ott szerezhessük be, a hol legolcsóbban kapjuk, esetleg tehát a külföldön, a külfölddel szemben követendő vámpolitikától s illetőleg attól függött, hogy az osztrák ipar a külfölddel szemben, a mi rovásunkra, milyen védelemben fog részesülni.“

Hogy milyen volt az a politika: mutatja az 1850-es évek törvényhozása, melyről azonban jövő utolsó czikkünkben.

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott Budapestén július 29. 10 ó. 15 p. d. e.

Érkezett; július 29. 11 ó. — p. d. e.

A török szultán halálhírének meczafolják, de a trónváltozást megerősítik.

Murad aláírta lemondását. Mustafa pasa Kleisz-Szuránál a szerb erődtéményeket elfoglalta. Widdinből azt írják, hogy a háboru még soká elhúzódhatik. Belgrádon a legrosszabbtól félnek, a román consul elutazik. Görögország a nagyhatalmaknak állítólag kijelenté, hogy a semlegeséget főn nem tarthatja.

Ignatieff nem megy vissza Konstantinápolyba.

Nikita az előtte tett békeajánlatokat visszautasította.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1876. július 29.

— **Mennyegző.** Br. Bánffy Dániel Dobokamegye főispánjának kitűnően képzett fia: Ernő, aug. 2-án tartja esküvőjét gr. Eszterházy János, köztisztviselőben álló tudósunk kedves és szelleműs leányával, Czeczil comtesse-sel.

— **Szamosújvár városában** az éj-jel nagy tűz pusztított. A helybeli tűzoltóegylet ma reggel 3 órákor lett táviratilag felszólítva, hogy Szamosújvár városának nyújtson segílyt, a vész elfojtására. Nemsokára megérkezett a második távirat, mely tudatta, hogy a tűz localizálva van, s további intézkedésig ne induljanak. Egy fél óra mulva jött a harmadik távirat, mely a tűz végreképeni eloltását tudatta. Mint előlegesen értesülünk, 8 ház-telek összes építményei lettek a tűz martalékává.

— **A torna-vivoda** és „Kolozsvári Dalkör“ igazgató-választmányához a következő interpellatio küldetett be szerkesztőségünkhez: I. Van-e tudomása a torna-vivoda t. választmányának arról, hogy a fizetett tornatanár, Nyárádi Lajos ur, daczára a néptanító részére megnyitott torna-póttanfolyamnak, eltávozott a városról, még pedig több napra s eként a behívott néptanítókat a faképnél hagyta? — II. Van-e tudomása a „Dalkör“ t. választmányának arról, hogy ugyancsak Nyárádi Lajos ur, a „Dalkör“ rendes — tehát bizonyos jogokat élvező és kötelességekkel bíró — tagja a városról nemcsak eltávozott, de sőt a rendes működő tagok közül nyolczat szintén rábeszélve, magával vitt Zilahra s eként a „Dalkör“ naponkinti próbáitól ily számos tagot elvont épen akkor, mikor az országos dalárúnépely a küszöb előtt áll, következésképpen a próbák pontos megtartásától a dalárúnépelyen leendő megjelenés lehetősége, sőt az egylet renomméja függ? — III. S ha van tudomásuk ezekről a t. választmányoknak: szándékoznak-e e feltűnő rendetlenséggel szemben mind a jelenre, mind a jövőre nézt a szükséges lépéseket megtenni?

— **Az esküdtzéki tárgyalás** Szűcs M. gy.-sz.-miklosi kir. ügyésznek Ugron Gábor, a „Baloldal“ szerkesztője ellen becsületsértés miatt indított sajtóperében ma (szombaton, jul. 29.) délelőtt nagyszámu közönség előtt 10 1/4 órákor vette kezdetét, ámbar a tárgyalás 9 órára volt kitűzve. Az esküdtsek kisorsolása s a vádló és vádlott általi megrostálása, — nem tudjuk: miért, az elnöki szobában — megejtetvén, a tárgyalási teremben mind a sajtóbíró, — mely Bíró Pál elnökből, Frink E. és Bíró J. ülnökökből s Jónás S. jegyzőből alakult meg, — valamint az esküdték, helyet foglalnak s ez utóbbiak leteszik a szokásos esküt, Erre a vádlóval felolvasása előtt vádlott a tárgyalást elnapoltatni kéri, mert a vizsgálatot szabálytalannak és hezagosnak tartja. A vádló Szűcs M. kir. ügyész képviselője: Sebestyén M. kir. ügyész az elnapolást megtagadni kéri. A pár percze visszavonult bíróság vádlott kérelmét megtagadja s a tárgyalási ezuttal megtartandónak határozza, mit az elnök enunciólva, következők a vádlóval felolvasása a jegyző által. E vádlóval szerint Ugron Gábor még akkor, mikor a jelenben általa szerkesztett „Baloldal“ Kolozsvárt Deaky Albert szerkesztése alatt állott, Oláhfaluból keltetve s Kápolnás álnév alatt nevezett lap 1875. nov. 25-én megjelent 20. számában egy közleményt tett közzé, melynek tartalma szerint Szűcs M. ak-

kor még udvarhelyi kir. ügyész a n. Lakatos I. oláhfalvi elhunyt lakos hagyatéka kárára az oláhfalvi előljáróság által elkövetett lopás és sikkasztás iránt megindított bünyügyi vizsgálat folyamában a gyanúsítottakkal cimborált s többször velök együtt nyilvános helyen mulatván, leitta magát. E becsületsértő gyanúsítás és kifejezésért kéri a vádlóval Ugront becsületsértési vétségben elmarasztaltatni, miután az egész közlemény valótlanúságot tartalmaz. E vádlóval felolvasása után vádlott kéri a kihallgatott tanuk vallomásairól felvett jegyzőkönyvet felolvasatni az esküdtzsek előtt. Mielőtt az elnök erre reflektálna, jegyző által felolvasatja az incriminált czikket, mely a vádlóval erre vonatkozó részével meggyegyez. Ezután pedig elnök vádló kir. ügyész vádlott kérelme fölötti nyilatkozatra szólítván föl s ez annak megtagadását indítványozván: a bíróság utolag visszavonul s pár perc mulva vizsgálatévén a tárgyalási terembe, az elnök által enunciólva határozatát, mely szerint vádlottnak e kérelme is megtagadtatik s a tanuki hallgatási j.-könyvek nem olvastatnak fel. Ezek után elnök felszólítására a kir. ügyész előadja vádbeszédét, melyben Ugron Gábor becsületsértés miatt elmarasztaltatni kéri. Ezzel szemben vádlott Ugron Gábor egy pathetikus hangon tartott plaidoyerben igyekszik védni magát s illetőleg inkább csak fölvetésekkel és a „Kolozsvári Közlöny“-ből, „M. Polgár“-ból vett s közte és vádló közt folyt több rendbeli polemából kimutatni, hogy Szűcs M. alól is áll a becsületsértési nívcaun, mivel a nyilvánosság előtt szemébe dobott minden becsületsértő vádat 8 éven át megtorlatlanul zsebre dugott. Kéri tehát felmentetését. — A kir. ügyésznek erre következően replikája s vádlott duplikája után elnök fölteszi a szokásos három kérdést, mire az esküdték visszavonulás és rövid tanácskozás után Gyarmathy M. elnökük által kijelentik ítéletüket, minél fogva a II. kérdésre felelve kérdése czikkben 8 szavazattal 4 ellenében becsületsértést találnak ugyan, de Ugron Gábor 9 szavazattal 3 ellenében nem találják hibásnak, mit a bíróság elnöke enunciólva, felszólítja vádlottat, hogy adja fel perköltegeit. Ugron erre benyújtja költségjegyzékét s kéri azt vádlóval szemben likvidálni; de kijelenti, hogy a költségeket nem veszi igénybe, hanem a „Székely közmívelődési egylet“ javára annak elnökéhez kéri juttatni. Ez vázlatosan a tárgyalás menete, mit különben jövő számunkban terjedelmesebben fogunk reprodukálni. Nem tehetjük azonban, hogy a sajtó, tehát a nyilvánosság érdekében fel ne szólaljunk a tárgyalási terem szűk volta ellen, mely alig képes egy pár emberből álló hallgatóságot befogadni; továbbá a sajtó iránt is nagyobb előzékenységet várnánk a tks kir. törvényszéktől, hogy legalább egy asztalkát bocsásson a hírlapok rendelkezésére, a mint ezt a nyilvánosság, a nagy közönség érdeke megköveteli. Mert így alig képes egy lap is kimerítő s hű képet hozni a tárgyalásokról. Ez irányban egész bizalommal megvárjuk, hogy jövőre egy kis intézkedés fog történni.

— **Pályázati hirdetés.** A kolozsvári, belvárosi gyermekkert-társulat igazgató választmánya pályázatot hirdet a vezetése alatt álló Fröbel-intézet (gyermekkertésznő képezde, elemi tanoda és gyermekkert) igazgatói állomására. Pályázóknak bizonyítvánnyal kell igazolniuk, hogy Fröbel Frigyes nevelési rendszerét elméletileg és gyakorlatilag ismerik és értik. A igazgató tiszte: a.) a választmány s illetőleg igazgató tanács felügyelete alatt az egész intézet igazgatását vezetni; b.) a képezdében, hetenként 8 órában, a következő tanterveket előadni: a nevelést, módszertant, történelmet és alkotmánytant; végre c.) az elemi tanoda harmadik és negyedik egyesített osztályainak, a kézi munkán kívül, hetenként 18 órában, minden tantárgyat tanítani. Ez állomás javadalmai: 1. A képezdében az igazgatásért és tanításért 500 ft. o. é. 2. Az elemi tanoda 2 osztályának oktatásáért és a gyermekkert igazgatásáért 500 ft. o. é. 3. Irodai általános évenként 50 ft. o. é. 4. Lakásra és háztartási használatra az intézeti helyiségben 2 szoba, konyha, padlás és pincze. 5. Fűtés és világítás. Pályázók a szükséges bizonyítványokkal (képesítő oklevél, szolgálati bizonyítvány és keresztlevél) felszerelt folyamodványaikat, f. évi augusztus hó 15-éig, a választmány alólított helyettes jegyzőjéhez — Várad Károly polgári iskolai igazgatóhoz — Kolozsvárra, belső középúton 31-ik sz. alá küldjék be bérmentve, vagy adják be nála személyesen. Végül értesítettnek a pályázók, hogy ez állomás egyelőre csak ideiglenesen töltetik be, s a megválasztandónak állandósítása csak egy évi próbaidő sikeres eltöltése után következhet be. A pályázók közül előny adatik annak, a kinek neje, mint gyermekkertésznő s illetőleg munkatanítónő, lesz az intézetben alkalmazható. Ezért azonban az így alkalmazandó méltányos, külön díjban fog részesíttetni. Kolozsvárt, 1876. július 25-én. A belvárosi gyermekkert-társulat igazgató választmánya nevében: Szász Domokos, elnök. Várad Károly, helyettes jegyző.

— **Értesítés.** A belső magyar utcái Fröbel-intézet gyermekkertjében a rendes foglalkozások a küszöbön álló augusztus hó 1-én újra megkezdődnek. Erről az érdekelt t. szülők azzal a kérelemmel értesítettnek, hogy oda szánt gyermekeiket idején beírtni s azután pontosan feljírtni sziveskedjenek. Kolozsvárt, 1876. július 28-án. A igazgató tanács.

— **Pap Ágoston** urtól a következő sorokat vesszük: „Tekintetes szerkesztőség! A „Kelet“-nek idei, július 21-én megjelent 164-ik számában egy gyanúsító közlemény jelent meg rólam: „Pap Ágostont, ki a k.-fehérvári gör. kath. egyház javait 1850—1862 kezelte s 4800 frtról nem tudott számolni, a törvény-szék elé állították.“ Én az igazság érdekében azonnal kijelentem és ünnepélyesen nyilatkozatom, miszerint merő és tendenciosus rágalom az, hogy én a k.-fehérvári gör. kath. egyházat vagyonában megrövidítettem és ezért a törvény-szék elébe állítottam volna. Egyébiránt majd a törvény elégtétel fogja a rágalmozakat elnémitani. A ki, midőn jelen nyilatkozatomnak tisztelt lapjában felvételért kérném, megkülönböztetett tisztelettel vagyok a tks szerkesztőségnek. Gy.-Fehérvárt, 1876. július 26-án. Alázatos szolgálja, Pap Ágoston, Alsó-Fehér- és Küküllőmegyék m. kir. II. tanfelügyelője.“ Eddig a nyilatkozat, melyre szükségem tartjuk öngazolásunkra megjegyezni, hogy mi a II-od tanfelügyelő urra vonatkozó kérdéses közleményt, mint akkor is jelentük, az „Albina“ című román lapból vettük át.

— **Rablási kísérlet.** A múlt éjjel a belközéputczában Czink János és Schwartz József városi képviselő hazaiba ismeretlen tettesek rablási szándékból betörték; a zajra a háziak felébredvén, a jó madarak célzaserűnek látták kerekelt oldani. A nyomozat foly.

— **A zajzoni** fűrdő fennállása óta nem látogatták oly gyéren, mint az idén. A folytoos esőzések e fűrdőnek is, épen mint a többi erdélyi fűrdőknek igen sokat ártottak. Ehez járulnak a romániai politikai viszonyok, mint-hogy az ottani tiszti- és hivatalnoki kar külföldi fűrdők látogatására nem kap engedélyt, s a zajzoni fűrdő épen Romániából nyerte a legtöbb vendéget. Utóbbi napokban kezdettek jönni a vendégek, de a szállások nagy-része most is üres.

— **Csikszék képviselője** Becze Antal tiszti ügyésznek választatván, képviselői állásáról — állítólag — le fog mondani. Helyébe Mikó Bálintot emlegetik jelölnek.

— **A budapesti népszínházban.** csütörtökön Baloghné vendégszereplése mellett „A nagyapó“ került színre. Az előadás egyike volt a legsikerültebbeknek, minden szerep jó kézen volt. A vendégművésznő népdalait sok csinnal és kellemmel éneklé és meg is kedveltetetné magát hamarosan, ha játékká több eleveiséget öntene. Itteni föllépéseit, mint az „Egyértékes“ írja, főleg az oldalról támadta meg a kritika, s ma igyekezett is több kedélytel nékszeni, s a mint látszik, képes lesz később neki melegezni, mert nem annyira kedély, mint inkább modor dolga játékkának feszessége. Eddigi szereplései után a népszínház bátran szerződhet. Pénteken a Toloncz kerül színre új szereposztással. Nevezetesen Angyal Liszkát Baloghné, Ördög Sárát Szathmáriné, vette át. Főkép Szathmáriné e föllépte iránt nagy az érdeklődés.

— **Köszönet és hála nyilatkozat,** melynél fogva a helybeli ip. ifjak önképző és betegsegélyző egyt. igaz. választmánya, néhai b. e. férjemért Horváth Jánosért, daczára, hogy nem volt egyleti tag, végtségesség költségei fedezésére megfelelő kegyépnzben részesített, melyért is vegye a magam egy gyermekeim nevében hálas köszönetemet. Özv. Horváth Jánosné.

— **Tűzoltó-egyletre nincs többé szükség!** Bukovinába kebeleztett Sadagura község tanácsa közelebből az önkéntes tűzoltóegylet segélyezése felett tanácskozott. Mint a „Csernovitzai“ lap írja, Better Mózes bizottsági tag ez alkalommal szóról-szóra a következő indítványt tette: „Sadagura községe fenállása óta mindig meg volt áldva s csak egyszer hamvadt el egy ház! Mióta azonban a tűzoltó-egylet megalakult, sok ház égett le s tisztán csak azért, mert nem akarják magukat Istenre bízni! A tűzoltó-egyletnek pénz adni, hogy megigyak, ez Isten ellen való nagy bűn lenne, azért indítványozza, hogy az egyletnek subven-tiot ne adjanak, mivel az egyletre szükség sincsen s bízzák magukat az Istenre.“ A község tanácsa ez indítványt 18 szóval 4 ellen elfogadta s az Istenre bízta a község sorsát.

— **Haynald érsek és Vilmos császár.** A „P. Napló“ írja: Haynald Lajos kalocsai érsek Vilmos német császárral egy időben használta az emsi fűrdőket. A császár egyszer ebédre is meghívta a magyar főpapot, s midőn a német egyházi viszonyok kerültek szóba, a császár azt mondta az érseknek, hogy a kulturharcz mindenütt folyik, hisz az osztrák kormány is kétébben letétellel fenyegette az érseket. Igen — felelt az érsek — de ez csak politikai nézetkülönbségből eredt; egyházi ügyekben az osztrák kormány szabadságot ad a püspököknek és a papoknak.

— **A „Vakit“** című török lap, mely igen közel áll a kormánykörökhöz, azt jelenti, hogy e hó 18-án számos magyar ember jelentkezett a hadügyminisiteriumban, önkénteseknek

ajánlván fel magukat. Állítólag biztosították volna az államtitkárt, hogy ha ajánlatuk elfogadatik, 5—6000 magyar önkéntest fognak gyűjteni.

Távirati tudósítás a bécsi főzsdéről

Július 28-án 5% Metaliques 65.70 frt. Kamat — 5% Nemzeti kölcsön 69.20 frt. 1860 iki államkölcsön 113.— Bankrészesvények 8.67 Hitelrészesvények 143.20 London 124.20 Ezüst 10250 Cs. kir. arany 5.82 — Napoleond'or 9.87 1/2 100 mark német értékű 60.80

Urbéri kötvények: Magyarországi 73.— Temesi 72.50. Erdélyi 73.25. Horvátországi —

KÖZGAZDASÁG.

Erdélyi piacok árjegyzéke.

— **M.-Vásárhely** piaczárai jul. 27-ről, 1876. egy hectoliter Tisztabuza 6 frt — kr, rozs 3 frt 40 kr, elegybuza 3 frt 60 kr, zab 2 frt 80 kr, 100 kgr. széna 3 frt — kr alomszalma — frt 50 kr, zsupszalma frt, 90 kr egy köbméter fa nem uszatott 3 frt 25 kr, uszatott 2 frt 20 kr, egy kgr. fagygyugyergya öntött 60 kr. nyújtott — frt 58 kr, marhahus 34 kr, konyhaliszt 12 kr, Rizs 26 kr, 1 liter gyöngykása 24 kr. borsó 12 kr, len-cse 12 kr, paszuly 10 kr, köles 16 kr, egy hectol. burgonya 1 frt 40 kr, 100 kgr. savanyu káposzta — frt — kr, egy kgr. só 9 kr. disznósír 1 frt — kr, szinzsír — frt 90 kr, bors 1 frt 16 kr, hagyma. 8 kr, fokhagyma. 20 kr.

— **A sz.-ujvári** piaczárai 1876. július hó 21-ről. 1 hectoliter tisztabuza 8 frt 70 kr, rozs 4 frt 50 kr, törökbuza 3 frt 40 kr, elegybuza 6 frt — kr, zab 3 frt — kr, árpa — frt — kr, 100 kilogram széna köve 3 frt — kr, kötetlen 3 frt — kr, alomszalma — frt 75 kr, zsupszalma — frt — kr, egy köbméter fa kemény 4 frt — kr, lág 3 frt 10 kr, egy kilogram marhahus 34 kr, konyhaliszt 18 kr, rizs 36 kr, egy liter gyöngykása 21 kr, borsó 8 kr, len-cse 8 kr, paszuly 8 kr, köles 15 kr, pohánka 15 kr, egy hectoliter burgonya 1 frt 80 kr, 1 kg. savanyu káposzta 21 kr, só 8 kr, disznósír 1 frt 5 kr, Bors 1 frt 5 kr, hagyma 7 kr, fokhagyma 16 kr.

— **A beszercei** piac árai július 25-ről 1876. egy hectoliter Tisztabuza 6 frt 80 kr. Elegybuza 4 frt, 40 kr. Rozs 3 frt 80 kr. Zab 2 frt 50 kr. 100 kgr. Széna 4 frt — kr, Alomszalma 1 frt 20 kr. Zsupszalma 2 frt, 90 kr Egy köbméter nem uszatott fa 3 frt 20. Egy kgr. Fagygyugyertya öntött 72 kr. Marhahus 32 kr. Konyhaliszt 15 kr. Rizs 30 kr, egy liter Gyöngykása 25 kr. Borsó 25 kr. Len-cse 12 kr. Paszuly 12 kr. egy hectoliter Pityóka — frt 90 kr. egy kgr. Disznósír 1 frt — kr. Bors 1 frt 4 kr. Hagyma 8 krajczár Fokhagyma 16 krajczár.

Felölös szerkesztő: Bókás Károly.

Világhírű

bécsi érczokorsó-gyáros

A. M. Beschornernek

Érczokorsó gyárából gazdagon el van látva az **első kolozsvári temetkezési intézet raktára Kolozsvárt.**

Légmentes, üvegfedelű érczokorsókkal 25 frttól 225 frtig. Tölgyfakoporsók, szemfedelek, párnák, gyászlapok a legkedvezőbb feltételek mellett szolgáltatnak.

A helybeli, egy a vidéki temetések rendkívül gyorsan rendeztetnek.

Tisztelettel
Czetz Péter,
igazgató.

PERL fogorvos

mint a mult évben, jelenleg Előpá-takon időz s készit müfogakat és lényomatu fogsorokat a legujabb amerika-modor szerint célszerűleg és természetihven, azokat fájdalomtalanul behelyezi a gyökér eltávolítása nélkül, teljesit minden fogorvosi müttétet u. m. foghúzást, ölmázást arannyal s más tömnyaggal, fogtisztítást, reszelést stb. kiméletesen és gyógyit fogfájást gyorsan és örökre.

Idenek, a kik nem időznek a **fürdőhelyen,** egy fogat **egy óra,** egész fogsort **egy nap alatt** kapnak. **Lakása** Székely Gergely ur házában 26. és 27. sz. alatt.

